

Závada Pál

**AZ ÁRPÁDSÁV TEGNAP ÉS MA
című kiállítás megnyitóbeszéde**

Holokausz Emlékközpont 2009. november 25.

Édes Hazám, drága Nemzetem,
bocsáss meg, hogy így megszólítalak – nem is szokás, meg hát a
mindenekfeletti tisztelet okán nem mondható túl gyakorinak sem, hogy bármely
fiad, leányod a hűségen, a rajongáson és az imádaton túli húrokat is
megpengessen, s téged megbotránkoztasson –, de álljunk meg egy szóra!

Úgy értem, zökkenj ki napi rutinodból, és méltóztass megdöbbenni. De hadd
vegyem elejét rögtön – itt, ennyi kép között – egy lehetséges félreértésnek:
Tenmagadon hőkkenj meg, édes Hazám, ne a téged ábrázoló s a rólad alkotott
képeken! Ezeken és azokon a fiaidon-leányaidon, viselt dolgaikon rökönyödjél
meg – ne pedig a viselt dolgok kitergetésén.

Ezt azért is mondom, mert most itt – testednek és lelkednek ebben az
emlékezésnek szentelt szögletében –, mi tagadás, a szennyes kitergetése
következik. A te szennyesedé, édes Hazám. A mi szennyesünké. Viselt
dolgainké. Részint olyanoké, amelyekről a magyar nép legzivatárosabb
századának igazán botrányos lapjai szólnak. Részint viszont mai dolgoké,
amelyek legfrissebb, szabad korszakod szégyenletes melléktermékei, drága
Nemzetem.

Nem tudom, jársz-e újabban az utcán. Vagy – mondjak egy kézzelfoghatóbb
helyzetet – ki szoktál-e merészkedni valamely közteredre saját ünnepeiden,
midőn dicsőséges napjaidról, egy-egy újjászületésedről emlékeznénk meg? Mert
– mi tagadás – újabban épp ilyenkor dől ki a legtöbb mocsok az utcára. Ez is
ugyanígy volt azelőtt? – te hogy emlékszel?

Azért kérdem, mert ezt a kiállítást azért hozták létre alkotói, nehogy
feledésbe merüljön az, aminek nem szabad. S kivált úgy ne történjék, hogy a
szóban forgó jelenség históriája elfelejtődik, s beletompul a tudatlanságba –
miközben észjárása, eszmevilága és gyakorlatozása nemhogy nem vész el a
történelem süllyesztőjében, hanem minden ízében kivirul a régi szemétdombon.

Vagyis nemcsak emlékeztetni hívnak ezek a fotográfiák és mozgóképek,
ezek a jelvények és szimbólumok, ezek a tárgyi és írott és íratlan emlékek,
hanem a dermesztő áthallások miatt vannak ide kiállítva – igen, szándékosan,
nyíltan vállalt módon az aktualizálásért, az eltökélt figyelmeztetésért. De nem is
áthallás ez – hisz áthallásnak mindez oly erős, hogy már szemet szúr. Annyira
fülsértő.

Neked magyarázzam, Hazám? És épp itt, e falak között?

Vegyük ezeket a jelképeket – kiváltképp az árpádsávós zászlót! Amely azóta, hogy a nemzetvezető kilenc sávásra újrarájzolta, nyilaskereszttel látta el, és hatalomra jutva úton-útfélen használta – az utcán többé már nem történelmi ereklye. Hanem a nyilas hagyomány továbbörökítője. Amellett, hogy revizionista és antikommunista szimbólum – a demokrácia-ellenes, kirekesztő gyűlölet jelképe: az antiszemitizmusé, a rasszizmusé, a cigánygyűlöleté. Akkor is, ha trükkösen változtatják sávjainak számát vagy magyar-gárdista-mód sálként viselik.

A szélsőjobbaldali alakulatok – miközben általában kultiválják az árpádsávot és a turulmadarat – persze sokfélék: az egyikben majdnem-nyilas karszalagot hordanak, a másikban nyíltan éltetik a hajdani vezért, a harmadik-félék a megszólalásig két-háború-közti katonai egyenruhások, a negyedik típusúak öltözéke csupán paramilitáris – noha alakzatban, vezényszóra mozognak. Az ötödiknek a tagjai – mivel az egy párt – a megtévesztésig úgy öltöznek, mint a politikusok (körükben a fekete mellény és a piros-fehér-csíkos nyakravaló inkább különködésnek hat), viszont ennek a pártnak az elnöke alapította az előbbi paramilitárisokat, akik egyébként úgy élnek és virulnak, hogy be vannak tiltva. És vannak, akik politikai nézeteik nyomán törnek-zúznak, ütnek-vernek, robbantanak, merényleteket terveznek és hajtanak végre, s mint hajdan: úgymond faji alapon gyilkolnak.

Ne mossuk egybe őket mind, ezt mondod, drága Nemzetem? És ne fessük az ördögöt a falra, ne vegyük komolyan azt, ami eleve is csak üres provokáció, s inkább szánalmasan nevetséges, semmint félelmetes, ne keltsünk fölöslegesen pánikot, ne nagyítsuk föl jelentőségüket a saját reakcióinkkal, ilyeneket is mondasz, édes egy Hazám?

Rendben, de akkor törvénykezz és ítélkezz úgy, hogy ne támadjanak kétségeink afelől, hogy te valóban demokratikus jogállam vagy-e, s hogy polgáraidat megvéded-e azoktól, akik az életükre törnek, akik az ő testi-lelki épségüket veszélyeztetik, és akik félelmet keltenek bennük. Segíts azokon, akiken segítened kell, s törvényes eszközökkel üldözd, akit és amit üldöznöd kell! Tiltsd be, amit be kell tiltanod, tiltásodnak pedig szerezz érvényt, édes Hazám! Aztán pedig teremtsél széleskörű összefogást azoknak az elszigetelésére, akiket nem törvényeid szigorával, hanem rettenetes eszméik érvénytelenítésével, megvetésünkkel sújthatunk. Hogy végül egyszerűen kinevethessük azokat, akik csupán ásatag maskarák nevetséges bohócai, semmi egyebek.

És mondd meg, Hazám, mit tehetünk a félrevezetett vesztesekkel, akik ha szörnyűeket ordibálnak, együttérző szánalmat kiváltó nyomorultak akkor is? Hát azokkal a gyerekekkel, akiket – látjuk a képeken – apjuk, nevelőjük beöltöztet, vezényszóra masíroztat, s minden másban is határozottan eligazít? Ezeket a kisfiúkat bizonyára nagyon és jól kéne szeretni.

De mitévők legyünk, drága Nemzetem, ha évről évre azt látjuk, egyre-másra olyasmi következik be, ami pár éve még a rémálmainkban sem fordult elő? Ha

azt tapasztaljuk, hogy egyes szélsőjobbos csoportoskák ugyan nevelésesen elenyésztek, mások azonban – professzionális infrastruktúrával, fiatalos eszköztárral – ijedszöen előre törnek. Akár mint betiltott gárda, akár mint – szégyen és gyalázat, de – legitim párt, amely maholnap, ha nem vagyunk észnél, bejut a parlamentbe?

Édes Hazám, legyél, kérlek, észnél, és be ne szavazd már!

És magyarázd el már nekem, hogy lehet az, hogy betiltottad az egyiket, de számottevő parlamenti képviselőt esélyével, legitim módon kormányzás-közeli helyzetbe engedheted vagy hozhatod a másikat – miközben mi is különbözteti meg egyiket a másiktól?

Neonácikat és újnnyilasokat készülsz beemelni saját törvényhozásodba, drága Nemzetem? El ne menjen már teljesen az eszed!

Búcsúzóul még kettő – talán a legfontosabbak közül: Találj gyógyírt, és sürgösen orvosold azokat a társadalmi-gazdasági bajokat, szociális katasztrófákat, amelyekre politikusaid rendre nem lelnek megoldást, s amelyek azért is fenyegetöek, mert táptalaját képezik a kirekesztö gyölölet politikájának!

Végül pedig: Az árpádsáv nemcsak tegnap volt és ma van, de a holnapja is küszöbön áll. Álld útját ezért annak, hogy a fenyegetö hatalmi túlsúly – a jobboldal és a szélsőjobb esetleges összefogása révén – parlamentáris demokráciánkat, köztársaságunkat magát veszélyeztesse, hogy végül valami populista vezér tekintélyuralma jusson osztályrészedül s jusson minekünk, drága Nemzetem!

Mert abban az esetben félö – hogy finoman fogalmazzak –, hogy egészen újra kell rendeznünk sorainkat, meröben másképpen és mást kell tennünk, mutatnunk, szölnünk és írunk, édes Hazám.

Szölj ügyészedre, ki ne tépje a tollunkat...!